

Тема: Сільське господарство світу. Рослинництво

Мета: ознайомити учнів із географією основних зернових і технічних культур, визначити причини зональності світового сільського господарства; формувати в учнів уміння показувати на карті світу зони (райони) вирощування; удосконалити навички роботи з картами, визначати місце України на світових ринках сільськогосподарської продукції; виховувати почуття господарського ставлення до землі.

Тип уроку: комбінований

Обладнання й матеріали: підручник географії, атлас, мультимедійна презентація.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань і вмінь

Продовжимо знайомство із сільським господарством. На попередніх уроках ми розглянули структуру галузі. Давайте пригадаємо, що ми вже знаємо.

- Дайте визначення, що таке сільське господарство.
- Яка структура сільського господарства?
- Чим займається рослинництво?
- Чим займається тваринництво?
- Які кардинальні зміни відбулися в с\г світу ?

III. Мотивація навчальної діяльності

Землеробство дає світу близько 1,5 тис. видів сільськогосподарських культур. Чи всі вони вирощуються у нас в країні?

Кожного дня людина п'є чай, каву; любить вживати в їжу банани, апельсини, ананаси; одяг, який носить складається переважно з бавовни. А чи вирощують ці культури у нас на Україні? Ні.

- На сьогоднішньому уроці ми розглянемо, географію рослинництва світу. Дамо відповідь на питання: де знаходяться регіони – головні “годувальники” планети?

IV. Вивчення нового матеріалу

Незважаючи на те, що кількість зайнятих в сільському господарстві зменшується, воно залишається однією з головних галузей світової економіки, першочерговим завданням якої є забезпечення людей продуктами харчування. У розвинутих країнах переважає високотехнологічне інтенсивне тваринництво, у країнах, що розвиваються – екстенсивне рослинництво, для багатьох з них основною є ручна праця. У рослинництві провідне місце належить зерновим, технічним та бульбоплідним культурам.

До Топ 10 належать такі культури: кукурудза, рис, пшениця, картопля, цукрові буряки, соя, ячмінь, банани, сорго, арахіс.

- Які з даних культур вирощуються на Україні?

Найбільше в світі вирощується зернових культур. Серед них головне місце належить «трьома хлібам людства». Як ви думаєте, що це за рослини? (Пшениця, рис, кукурудза)

Розглянемо основні райони вирощування пшениці в світі. Які країни є лідерами по вирощуванні даної культури?

У Північній півкулі лідерами за вирощуванням **пшениці** є **Китай, Індія, США, а також Росія, Франція, Німеччина, Пакистан, Канада, Україна, Туреччина**. У Південній півкулі найбільші посіви пшениці мають **Австралія, Аргентина, Південна Африка**. Найбільші імпортери пшениці – **Японія, країни Європи, Бразилія**.

Звернемося до статистичного матеріалу та до рейтингу країн на агропорталі «Латифундист». <https://latifundist.com/market-review>

Основні райони вирощуванні рису, країни лідери.

Безперечними лідерами за збиранням **рису** є **Китай, Індія, Індонезія, а за експортом США, країни Європи та азійські країни**.

Кукурудза

Основні райони вирощуванні кукурудзи, країни лідери.

Провідна роль за вирощуванням **кукурудзи** належить **США** (35% світового збору зерна). Також до лідерів належать **Китай, Бразилія, Аргентина, Україна** (2,4%)

- Чому не завжди країни лідери по вирощуванню зерна є найбільшими експортерами?

Менше в світі вирощують і переважно для власних потреб інші зернові: ячмінь, жито.

Жито це хлібна культура. Воно є невибагливим і холодостійким. Вирощують в **Росії, Німеччині, Польщі, Білорусі**.

Ячмінь вирощують як фуражну культуру, він необхідний для потреб пивоваріння. Основні виробники: **Росія, Україна, Франція, Канада, США, Китай**.

Зростає в світі інтерес до **гречки**. Найбільше її вирощують **Росія, Китай, Франція, Україна**

Технічні культури вирощуються переважно як сировина для подальшої переробки в різних галузях промисловості.

- *Які є групи технічних культур?* (волокнисті, олійні, цукрові, тонізуючі, каучуконосні, лікарські)

Розглянемо географію вирощування певних культурних рослин. (Робота з картою).

Бавовник волокниста культура, яку вирощують майже у 80 країнах. Це культура субтропічного і тропічного поясів. Дуже вибагливий, потребує великого внесення добрив і зрошення. Вирощується в **Китаї, США, Індії, Пакистані, Узбекистані**.

Джут – чагарник, з його волокон виготовляють цупкі тканини і канати. З нього виготовляють килими, мішковину, рибне приладдя. Вирощують в субекваторіальному і тропічному поясах. (**Бангладеш, Індія, Пакистан**)

Льон-довгунець невибагливий, холодостійкий. Вирощують в помірному поясі. (**Китай, Росія, Велика Британія, Франція**)

Со́я – основна олійна культура в світі. Її площі посівів стрімко зростають, також зростає і врожайність за рахунок модифікованого посівного матеріалу. Це не тільки кормова і олійна культура, вона за рахунок великої кількості білка стала заміником м'яса. *(США, Бразилія, Аргентина)*

У помірному та субтропічному поясі вирощують **соняшник**, який є теплолюбивим і посухостійким. Площі його посівів також зростають. *(Україна (28%), Росія, Аргентина, Китай).*

Олива – рослина, яка вирощується переважно країнами Середземномор'я. *(Іспанія, Італія, Греція)*

Є дві цукристі рослини: цукрова тростина, яка дає 60% цукру та цукровий буряк – 40%.

- *Чим відрізняються ареали вирощування цукрової тростини і цукрового буряка? Чому?*

Цукрова тростина росте в тропічному поясі. Це багаторічна рослина, дуже вибаглива до тепла і вологи. *(Індія, Куба, Бразилія).* Цукровий буряк вирощують в помірному поясі. *(ЄС, Росія, Україна)*

Основними тонізуючими культурами є чай, кава та какао. Всі вони ростуть в тропічному та субтропічному поясах. Вирощують їх країни, що розвиваються.

Чай - *Китай, Індія, Кенія, Шрі-Ланка.*

Кава - *Бразилія, В'єтнам, Колумбія.*

Какао - *Кот-Д'Івуар, Бразилія, Гана*

«Цікавинка» У світі існує три види кави: арабіка, робуста та ліберіка. Обсмажені, помелені та заварені зерна кави можуть давати різні за смаком ароматом і кольором напої, що залежить від географічних чинників. Тому є різні сорти: амбасадор, плантейшен, чері, меделян, мокко тощо.

Один з найпопулярніших кавових напоїв – еспресо – готують пропускаючи водяну пару через обсмажені, дрібно перемелені кавові зерна. Існує чимало способів його приготування: американо – менш міцний, рістретто – більш міцний, на той самий обсяг кави дають удвічі меншу порцію води, капучіно – з

додаванням спіненого молока, романо – з додаванням цедри лимону, латте – з гарячим молоком і збитими вершками.

З каучуконосних рослин основною культурою є **гевея**. Це дерево, яке росте в екваторіальному поясі. (*Малайзія, Індонезія, Таїланд*)

Картопля росте в помірних широтах, де вона є практично «другим хлібом». (*Китай, Індія, Росія, Україна*)

В тропічних країнах батат (Китай, Індія), ямс, маніок (країни Африки, Латинської Америки).

- Чи зустрічається Україна серед країн-лідерів?
- Чи є перспективи в нашої держави більше зайняти позицій серед країн-лідерів? Відповідь обґрунтуйте.

V. Практична робота

Тема: Визначення основних технічних культур, що їх вирощують у помірному й тропічному кліматичних поясах, та обґрунтування встановлених відмінностей.

Мета: розширити знання про зернові й технічні культури, визначити райони їх вирощування у помірному й тропічному кліматичних поясах, встановити чинники, які на це впливають

Обладнання: Карти шкільного атласу: «Сільське господарство світу» і «Кліматична карта світу»

Завдання:

1. *Поміркуйте, які природні умови визначають зони вирощування технічних культур у світі?*
2. *Заповніть таблицю:*

Технічні культури помірного поясу	Технічні культури тропічного поясу

3. Скориставшись картою атласу «Сільське господарство світу», встановіть країни, де вирощують вказані у таблиці культури.

4. Обґрунтуйте доцільність саме такого характеру поширення технічних культур та зробіть висновок

VI. Домашнє завдання: Опрацювати § 12-13